

Resa till Australiens ände

En resa upp till Australiens nordligaste udde, the Tip of Cape York, är en naturupplevelse och ett äventyr utöver det vanliga. Väljer man Old Telegraph Track får man dessutom en nervkittlande körupplevelse. OTT är en mycket smal och oländig väg som inte alls underhålls längre och där man måste köra genom flera vattendrag. Det här är en resa som bör göras under den tid på året då Australien har vinter, det man i dessa delar av landet kallar "the dry season". Under "the wet season" från november till april är vägarna knappast farbara alls här, vattendragen är för djupa att passera och stora områden av Cape York är helt enkelt avstängda för trafik. Vi reste i juli och augusti då klimatet i North Queensland är som en bra svensk sommar ungefär. En fördel är också att ormarna denna tid håller sig lite mer passiva än när det är hett och fuktigt. Några av världens farligaste ormar lever i dessa trakter. Andra farligheter man måste se upp med är saltvattenskrokodilerna, som sitt namn till trots även rör sig högt upp i vattendrag och floder.

Vår resa startade från Cairns i en gammal Landrover Defender packad från golv till tak med tält, andra campingprylar, matförråd, köksattiraljer och personlig packning där även sådant som första hjälpen vid ormbett ingick. Första natten campar vi vid Davies Creek alldeles nära ett vattendrag. Kvällen är kylig. Stjärnhimlen välver sig över oss späckad av stjärnor som inte riktigt ser ut som hemma. Nästa morgon blir det ett mycket snabbt dopp i det kalla strömmande vattnet. Helt krokodilsäkert försäkras det mig.

Från Cairns till nordligaste udden av Cape York är det drygt 100 mil och vägarna är inte som E4:an direkt. Men första delen av sträckan har vi bra, asfalterade vägar. Folk kör fort, och vi ser en hel del trafikdödade djur längs vägen. När vi kommer körande norrut i trakten av Mount Carbine har det börjat skymma. Vid vägkanten ser vi små ljusa varelser som sträcker på sina halsar och ser ut att vilja kasta sig ut framför bilen vilket ögonblick som helst. Det är wallabier, en sorts ganska små kängurus. Vi spanar hela tiden oroligt efter dem.

Medpassageraren

I ljustet från billyktorna dyker plötsligt upp en känguru eller stor wallaby liggande mitt på vägen. Vi stannar och drar den blodiga och fortfarande varma kroppen till vägkanten. Inne i pungen finns en unge - en "joey" - som fortfarande diar vid mammans spene. Den är mycket liten och hårlös och ser nästan mer ut som ett foster än en unge. Genom ett antal samtal på satellittelefonen till viltvårdare får vi anvisningar om hur vi ska göra för att försöka rädda ungen. Man kan inte dra loss den från spenen för då riskerar man att skada den i mun och svalg. Rådet vi får är att klippa av spenen och samtidigt se till att ungen inte kan suga i sig den och kvävas. Vi ska sedan se till att hålla ungen så varm som möjligt. Viltvårdaren frågar i telefon om det finns en kvinna i sällskapet för det är bästa värmekällan. Så det blir jag som får det ansvarsfulla uppdraget.

Joeyn lyfts försiktigt upp tillsammans med en bit av spenen och läggs i min kupade hand. Den suger hela tiden på spenen, den andra änden av den avklippta biten håller jag i ett fast grepp mellan tummen och pekfingret. Försiktigt stoppar jag in handen med joeyen innanför kläderna och håller den lilla varelsen direkt mot huden alldeles under ena bröstet. Jag får t.o.m. en extra tröja försiktigt träd ovanpå mina egna kläder och får hjälp att komma upp i bilen igen. Sedan sitter jag där under nära två timmars körning i natten på mörka vägar och producerar värme i massor. Joeyn ligger i min hand och kرافsar ivrigt på mig med sina små ben. Hela tiden håller jag

i den lilla biten av spenen för att hindra den från att sugas in i ungens mun. Det är en sällsam känsla att fara fram i natten skyddande ett litet liv i min hand på detta sätt. Ibland slutar ungen att krafsa och då tänker jag "nu har den nog dött" och så skakar jag lite på den och då börjar den krafsa igen. Jag hade en del röda märken på huden efteråt.

Vi får ändra våra resplaner och vika av en bra bit utåt kusten till Cooktown för att söka upp en viltvårdare som vi kan lämna joeyn till efter kontakt och vägbeskrivning "på satelliten". Sedan vi lämnat över den lilla ungen far vi och letar upp ett ställe att slå upp tältet på mitt i natten. Det blir en hög flodbank utom räckhåll för krokodilerna. I fråga om val av platser att tälta på under denna resa var det ofta jag som var pådrivande när det gällde krokodilsäkerheten... Krokodiler vill jag ha på ett visst avstånd.

Innan vi kryper ner i våra sovsäckar står vi och lyser med en stark lampa på flodstränderna. En bit bort till vänster får vi kvitto på att vi har sällskap – blänket från krokodilögon som reflekterar ljuset från lampan. Det känns väldigt skönt att flodbanken är så hög.

Lakefield National Park

På vår väg norrut kommer vi genom Lakefield National Park. Det är den näst största nationalparken i Queensland (den största är Simpson Desert i sydvästra Queensland). Här finns landskap av alla de slag. Mangroveträsk, sumpiga vattendrag, snåriga skogsområden och vida gräsbevuxna slätter. Vi stöter på en hel del djur. En skock svarta vildgrisar skuttar över vägen vid ett tillfälle. Vi ser också enstaka stora kängurus vid sidan av vägen. Termitstackar av alla de slag, former och färger dyker upp här och var. En del termitstackar är ljusgrå och bulliga och ser på håll ut som en grupp människor som står tätt ihop och håller armarna om varandra. Ungefär som fotbollsspelare som peppar varandra inför en match. Andra termitstackar är höga och spetsiga. Färgerna varierar också. Där jorden är röd är termitstackarna röda.

Vi sätter upp tältet för natten vid Horseshoe Lagoon i nationalparken. På morgonen när vi ska riva och har tagit bort alla tältpinnarna tar en plötslig vindil tag i tältet. Innan vi får stopp på det rullar det iväg och landar mot en vass gren som river upp ett litet hål i tältduken. Det blir som en liten lucka man kan titta ut genom. Jag har oftast min sovplats under detta hål sedan och kan ligga där och glänta på fliken, släppa in den svala nattluften och titta på den vidunderliga australiensiska stjärnhimmeln innan jag somnar.

Horseshoe Lagoon är en vacker plats. Vi rör oss på respektfullt avstånd från vattnet nästa morgon och ser näckrosor och andra vackra vattenväxter öppna sig alltmer när solen stiger högre på himlen. Många fåglar rör sig också vid vattnet. Vi tänker att säkert finns det krokodiler där som ligger under ytan och spanar på oss.

Vår första krokodil blir turligt nog en sötvattenskrokodil. Då campar vi vid Hann's Crossing i Lakefield en liten bit ifrån ett vattendrag. Eftersom jag under denna resa då och då drabbas av krokodilnoja bygger jag på kvällen upp en mur av hinder – packlådor, väskor, vattendunkar m.m. - mellan tältet och vattnet så att vi åtminstone ska hinna få en varning om en krokodil kommer upp från vattnet och snubblar på alla grejerna! Men natten blir lugn. Däremot träffar vi nästa dag på en liten stursk sötvattenskrokodil som har den goda smaken att ligga still en bra stund i vattnet så vi hinner titta på den. Sedan smäller den till med stjärten, försvinner under vattenytan och drar iväg. Sötvattenskrokodiler är betydligt mindre än saltvattenskrokodilerna och inte farliga för människor. Om en "freshie" känner sig trängd kan den nog bita till men det troligaste är att den flyr undan. Den som vi träffade på var inte stor, men annars kan hannarna bli upp mot 3 m medan honorna sällan blir mer än cirka 2 m.

Längre norrut övergår landskapet med snårskog till trädlöst land. Vi kommer vi ut på Nifold Plain, ett vidsträckt slättlandskap med ljus gräs och med massor av spetsiga termitstackar spridda över slätten som små spetsiga skyskrapor så långt ögat kan nå. Det här är ett sällsamt landskap, slätten är så stor. Jag har aldrig varit i Afrika men här får jag känslan av att jag rätt vad det är ska få se giraffer komma klivande med sina långa ben eller en hord elefanter röra sig långt borta vid horisonten.

Stora delar av gräsytorerna på Nifold Plain är avbrända i s.k. wild fires. Vi ser ofta bränder under denna resa. Ibland ser det riktigt hemtrevligt ut med små flammande eldar på sidorna om vägen när vi kommer körande och det hunnit bli mörkt. Andra gånger ser vi stora avbrända områden. Wild fires är vanliga i Australien. Orsakerna kan vara flera: blixtnedslag, gnistor från verktyg eller motorer, slarv med glödande cigarettfimpar. Många bränder är också anlagda, tyvärr. Men det finns även bränder som startas medvetet av skogvaktare eller markägare. Det är kontrollerade låga bränder – s.k. cool fires – som aldrig når högt upp på träden och som är till nytta för miljön, främjar utvecklingen av vissa växter m.m.

Omskakande färd på röda vägar

Bra asfalterade vägar har vi nu lämnat bakom oss. Ofta skakar och skramlar vi fram på hårt packat underlag av röd jord räfflad som en tvättbräda. Ibland finns en smal sträng av asfalt mitt på vägen. Vid möte måste man styra ut på tvättbrädan bredvid. Särskilt viktigt – eller snarare absolut nödvändigt – är detta vid möte med s.k. road trains. Enorma långtradare, fartvidunder med ibland 4-5 vagnar efter sig, dyker upp i ett moln av damm och dundrar förbi där vi trycker oss undan förskrämt på väggkanten. Att de skulle dra ner på farten vid möte är inte att tänka på. Australien har världens största och tyngsta fordon av det här slaget. De spelar en viktig roll i utvecklingen av avlägsna belägna orter i ”the outback”. Med road trains forslas allt från boskap, maskiner och material till förnödenheter som krävs för att överleva i avlägsna orter där all övrig service saknas.

En hel del boskap forslas inte i ”road trains” utan forslar sig själva genom landskapet. Vi ser många kossor på och bredvid vägen och får ibland köra långsamt med ett antal korumpor skumpande framför kylaren. Dessvärre råkar en del av dessa kossor illa ut liksom en och annan vildgris och så wallabierna förstås. När vi får syn på ett dödat djur vid väggkanten gäller det att snabbt veva igen alla fönster för att slippa få in den otäcka sötaktiga lukten i bilen.

Vid Moreton Telegraph Station med anor från 1887 stannar vi och tar en fika. Det var på 1860-talet som man började bygga ut en telegraflinje norrut, Overland Telegraph Line. Telegrafstationen vid Moreton var igång till 1987 då telefonförbindelsen på Cape York äntligen var utbyggd. Stationen ligger i låglänt land nära floden Wenlock som svämmar över sina bräddar under ”the wet season”. Sedan 2001 finns det en bro över floden. Dessförinnan tog man sig över genom att köra genom vattnet på det grundaste stället. Den torra delen av året kan vattendjupet där vara cirka en halvmeter. Under den våta delen av året blir vattnet flera meter djupt på samma ställe och forslar upp över bron, som stängs av för trafik.

Old Telegraph Track

Det är strax norr om Moreton Telegraph Station som de verkliga äventyren börjar. Vägen delar sig här så att den som vill kan välja en ”bypass road” och slippa undan från flera passager av vattendrag. Vi väljer förstås den tuffaste vägen, Old Telegraph Track, en mycket smal och oländig väg som användes vid bygget av telegraflinjen på 1800-talet och som inte alls underhålls längre. Vägen passerar flera vattendrag där man måste köra genom vattnet för att komma över. Vår första vattenpassage sker vid Palm Creek. Vi får vatten upp till lyktorna ungefär och en del tar sig in genom golvet också. Men detta är småpotatis jämfört med vad som komma skall.

Vid Dulhunty-floden stannar vi en stund och pratar med andra som passerar samma väg norrut. Det här är en resa där vi kommer att återse flera andra sällskap i sina bilar. Alla kör ju samma smala väg, det finns inga andra vägar att ta. Det är förstås enbart fyrhjulsdrivna bilar man ser här. Med vanlig bil skulle man inte ha en chans att ta sig fram. Ofta åker man två bilar i sällskap vilket är en klar fördel när det gäller att ta sig loss ur någon lerbank eller hjälpa varandra över ett vattendrag. Vi träffar också på motorcyklister som slirar fram i de tvära kurvorna och leriga stupen. Till och med någon enstaka cyklist ser vi. Man hejar på varandra, talar om svårigheter som väntar eller som man klarat av, tipsar varandra om bästa stället att angripa någon överfart på eller om bra platser att sätta upp tältet på. Här finns en närhet och en gemenskap mellan människor som inte alls känner varandra som jag inte upplevt på någon annan resa. Vi har ju alla gett oss ut i denna vildmark med allt vad det innebär av strapatser och äventyr, och kanske är vi lite av samma sort – naturälskare som vill uppleva något utöver det vanliga.

Norr om Dulhunty är vi inne i aboriginernas land. För att köra här ska man ha ordnat ett tillstånd i förväg. Vi passerar ett par vattendrag innan vi kommer till den fruktade Gunshot Creek. Det är en djup ravin där däcken på flera bilar grävt djupa spår i leran i de tvärbranta slänterna ner mot vattnet. Vi går ur bilen och rekognoscerar både de olika nerfarter som använts av andra och i vattnet. På andra sidan står några som klarat sig över. Jag fotograferar när mina medresenärer modigt ger sig ut för den brant vi valt, kör sakta med vattnet forsande om motorhuvens och sedan full fart uppför den branta lerslutningen på andra sidan. Åskådarna vid randen av ravinen applåderar och hälsar oss välkomna. Självt vad jag över och spanar lite åt sidorna efter krokodiler...

Så här fortsätter det. Vi passerar flera vattendrag och tar oss långsamt fram på den dammiga oländiga vägen med snårskog på sidorna och höga termitstackar här och var. Vid Cuckatoo Creek campar vi på en flodbank en bit ovanför vattnet. Innan vi går och lägger oss gör vi upp eld på en liten sandstrand nedanför vårt läger, delar på en flaska rödvin och samtalar lite stilla om vad vi varit med om under dagen. På morgonen går en halvstor hönsliknande fågel – en bush turkey – lugnt omkring på vår tältplats och letar efter något ätbart medan vi packar ihop för att fortsätta resan.

På vägen norrut hinner vi också besöka några vattenfall vid sidan om vägen. Vid Eliot Creek ligger flera stycken: Fruit Bat Falls, Eliot Falls och Twin Falls. Det är mycket vackra platser och ljuvligt skönt att doppa sig där och tvätta sig ren från det fina vita eller röda vägdamm som yr omkring Old Telegraph Track. Jordarten i dessa trakter varierar från nästan vitt till tegelrött. Under mycket skratt och fniss badar vi också direkt i vattenfallet där vattnet forsar så starkt att baddräkten nästan slits av.

Glada och hjälpsamma australiensare

Överfarten vid Gunshot Creek var den som vi nog fruktat mest vid läsning av karta och guidebok, men det är vid Canal Creek vi håller på att råka illa ut. Vi kommer ensamma fram – inga andra bilar i närheten – och det är inte helt klart vilket som är bästa sättet att ta sig över. Vi provar med att köra längs stranden till vänster och sedan vända ut över vattnet på en klipphylla. Det håller på att gå illa. Klipphyllan är smal och bredvid den är vattnet ganska djupt. Vi riskerar att välta ner i det. Det handlar inte om livsfara här, men det hade varit väldigt opraktiskt att få hela bilen och all packning dränkt, och vi hade säkert fått avbryta resan. Vi blir stående på klipphyllan ett tag och ytterligare någon bil kommer, också den på väg norrut. De väljer en annan väg och tar sig över ganska enkelt. Så det blir till att backa vår bil ytterligt långsamt centimeter för centimeter hela tiden spanande på det klara vackra vattendrupet bredvid oss. Vi lyckas få upp bilen på stranden för att sedan ta samma väg som den andra bilen gjorde. De har stannat på andra sidan för att kolla att vi klarar det. Här hjälps alla åt och det är gott humör hos alla vi träffar.

Vidare norrut passerar vi en bro jag nog inte glömmer i första taget. Den går över Cypress Creek och är helt enkelt byggd av gamla trästammar som ligger lösa bredvid varandra. Det gäller att rekognoscera noga innan man ger sig ut på bron. Vilka stockar riskerar att rulla undan? Vilka verkar säkrast att köra på? Sedan kör man, håller tungan rätt i mun och hoppas på det bästa!

En minnesvärd överfart är också den över Nolan Creek. Nerfarten på södra sidan är brant och vattnet är djupt. Vi går och mäter djupet innan med en pinne för att hitta bästa stället att köra på. Här bör man ha ett skynke frampå motorhuven för att få in så lite vatten som möjligt i motorn. Vi har inget sådant, men en australiensare på andra sidan lånar ut sitt och kommer hjälpsamt vadande med det till oss. Det går bra den här gången också. Långsamt kör vi genom vattnet som forsar upp över motorhuven och tar oss upp på flodbanken på andra sidan. Det hade inte gått lika bra för australiensaren, som slagit läger för natten på andra sidan. Han och hustrun hade kört med släpvagn efter bilen. Vagnen hade välts i Nolan Creek, och nu var de tvungna att avbryta resan.

Vid norra änden av Old Telegraph Track kommer vi till Jardine River, en bred och vacker flod som avskiljer den nordligaste delen av Cape York. Här gick det förr att köra över floden på ett vadställe, men numera tar man i stället en färja som drivs av aboriginer. Innan vi åker till färjan campar vi vid Jardine River. Vi sätter upp tältet en bra bit från vattnet och sitter på kvällen åter vid en eld på stranden och tar ett glas rödvin. Nästa morgon doppar vi oss på grunt vatten i floden. Det går till så att två av oss står på vakt och spanar efter krokodiler medan den tredje lägger sig ner i det grunda strömmande klara vattnet. Jag vet inte hur säker denna metod var, några som vi berättade det för efteråt blev förskräckta, men det gick ju bra i alla fall.

10° 41.41' sydlig bredd - 142° 31.82' östlig längd

Efter färjan har vi inte lång kvar till the Tip of Cape York. Vi kommer dit i kvällningen. Inga andra är där. Vi slår läger på en öppen plats mellan träden, tar med oss våra vattenflaskor och var sitt äpple och följer stigen ut mot udden. När vi kommer ut ur skogen blir det oländigare. Stigen går över klippor vidare ut. Längst ut möter oss vattnet, det upprörda havet som i mörka vågor kommer från två håll och möts vid udden. Här står en skylt där latitud och longitud anges. Efter 9 dagars bilresa är vi framme vid vårt mål. Vi skålar med våra vattenflaskor och poserar tillsammans vid skylten. Framför oss norrut ligger Torres Strait, sundet med mer än 270 öar av olika storlek och med Papa Nya Guinea ungefär 140 km bort på andra sidan. Närmast the Tip ligger några av de största öarna: Thursday Island, Prince of Wales Island och Horn Island. Det här är ett vilt och vackert landskap. Det är också en plats som inte alls förändrats mycket sedan kapten James Cook i slutet av 1700-talet kom till dessa trakter med sitt skepp Endeavour för att utforska Australiens östkust.

Det känns som om vi skulle kunna sitta här i timmar och titta på vattnets rörelser. Men solen håller på att gå ned och vinden är ganska hård. Vi inser att vi bör ta oss tillbaka till tältet innan det mörknar alltför mycket. Men det är svårt att lämna platsen, vi dröjer oss kvar ännu en stund och spanar ut över vågorna. Den yngste och djärvaste i sällskapet får för sig att han ska ta sig ett dopp precis vid yttersta udden för att kunna skryta med detta för kompisarna sedan. Men han ändrar sig för att ta vara på det sista ljuset och fotografera solnedgången istället. Det var nog tur det. Jag får syn på något som rör sig en bit från land. I kikaren bekräftas mina aningar. En stor saltvattenskrokodil simmar därute. Vi spanar på den karakteristiska ”taggiga” ryggen och det kraftiga huvudet när krokodilen i mjuka slingrande böjar tar sig genom de spetsiga vågorna runt udden mot den stora stranden långt inne på andra sidan.

Det känns som en extra belöning, en bonus, att vi fick se detta vid resans mål. Vi är tacksamma för krokodilen och för att vi fått uppleva denna sällsamma plats i världen helt ensamma. Det är ett minne som kommer att stanna länge, länge tillsammans med minnet av hela denna vildmarksresa.

Exempel på bildmaterial:

Bildtext: Camping vid Big Annan. I kikaren syntes på strändernas branta sluttningar de breda spåren i leran efter krokodiler som legat där och sedan glidit ut i floden. Foto: Paul Walden.

Resan gjordes i juli/augusti 2007

Artikeln är skriven av
Gabrielle Roland Waldén
08-34 55 18
0701-82 14 78